

Koruma Amaçlı İmar Planı

RK 502 Kültürel Miras ve Koruma Mevzuatı

Doç. Dr. Fatma Zehra ÇAKICI

2863 – 17. madde:

- **Bir alanın koruma bölge kurulunca sit olarak ilanı, bu alanda her ölçekteki plân uygulamasını durdurur. Sit alanının etkileşim-geçiş sahası varsa 1/25.000 ölçekli plân kararları ve notları alanın sit statüsü dikkate alınarak yeniden gözden geçirilerek ilgili idarelerce onaylanır.**

658 Nolu İlke Kararı

Arkeolojik Sitler, Koruma ve Kullanma Koşulları

I. Derece Arkeolojik Sit: Aynen korunacak sit alanlarıdır.

II. Derece Arkeolojik Sit: Günümüzde kullanılmakta olan tescilsiz yapıların basit onarımlarının yürürlükteki ilke kararı doğrultusunda yapılabileceğine; I. derece arkeolojik sit koruma ve kullanma koşullarının a,b,c,ç,d,e,f maddelerinin geçerli olduğuna,

III. Derece Arkeolojik Sit: Öneri yapı yoğunluğu, mevcut imar planı ile belirlenmiş yoğunluğu aşmayacaktır, alana gelecek işlevler uyumlu olacaktır. Gerekli alt yapı uygulamaları, öneri yapı gabarileri, yapı tekniği ve malzemesi, mevcut ve olası arkeolojik varlıkların korunması ve değerlendirilmesini sağlayacak bir biçimde çözümler getirilecektir.

Kentsel Arkeolojik Sitler: Planlama çalışmaları sırasında; alana gelecek işlevler uyumlu olacaktır. Günümüz koşullarının gerektirdiği altyapı hizmetlerinin proje aşamasından itibaren kültür katmanına zarar verilmeyecek ve toprak kullanımı en alt düzeyde tutacak biçimde ele alınacaktır. Öneri yapı gabarileri ile yapı tekniği ve malzemesinin geleneksel doku ile uyumuna özen gösterilecektir.

681 Nolu İlke Kararı

Kentsel Sitler, Koruma ve Kullanma Koşulları İlke Kararı

- Kentsel sitin ilanından itibaren, üç ay içinde bu alanlarda koruma amaçlı imar planı elde edilinceye kadar izlenecek kuralları tanımlayan geçiş dönemi koruma esasları ve kullanma şartları kentsel sitin niteliklerine bağlı olarak koruma bölge kurullarınca belirlenir.

712 Nolu İlke Kararı

Koruma Amaçlı İmar Planları ve Çevre Düzenleme Projelerinin Hazırlanması, Gösterimi, Uygulaması, Denetimi ve Müelliflerine İlişkin Usul ve Esaslara Ait Yönetmelik" in Uygulanmasında Ortaya Çıkan Sorunların Değerlendirilmesi

- 2863/17: "...İki yıl içinde koruma amaçlı imar plânı yapılmadığı takdirde, geçiş dönemi koruma esasları ve kullanma şartlarının uygulanması, koruma amaçlı imar plânı yapıncaya kadar durdurulur. Bu iki yıllık süre içinde zorunlu nedenlerle plân yapılamadığı takdirde koruma bölge kurulunca bu süre bir yıl daha uzatılabilir"
- Kültürel ve doğal değerlerimizin korunmasının en önemli araçlarından biri olan, koruma amaçlı imar planlarının yapımı için Kanunla verilen süre göz önüne alınarak, konunun ilgili idarelere hatırlatılmasına,
- Uygulamada ortaya çıkan sorunlar göz önüne alınarak; "Koruma Amaçlı İmar Planları ve Çevre Düzenleme Projelerinin Hazırlanması, Gösterimi, Uygulaması, Denetimine Müelliflerine İlişkin Usul ve Esaslara Ait Yönetmelik" ile ilgili çalışmaların Bakanlıkça planlama yetkisine sahip kamu kurum ve kuruluşları ile birlikte gerekli koordinasyon sağlanarak yürütülmesine,

420 Nolu ilke kararı

Planlama Sırasında Etkileme Geçiş Alanı Olarak Göz Önüne Alınması Gerekli Görülen Alanlara (Planlama Sınırları) İlişkin Esaslar

Ülkemizde bulunan korunması gerekli kültür varlıklarının ve sit alanlarının korunması ve yaşatılabilmesi için planlama disiplini altında koruma olgularının birleşmesi gerekmektedir. Sit alanlarının korunabilmesi için sadece sit alanlarının değil doğrudan etkileyen geçiş bölgelerinin de sit alanı ile birlikte bir planlama anlayışı içinde ele alınması zorunludur.

Bu nedenle;

1. Koruma amaçlı imar planları yapımı sırasında sit bölgeleri ile bütünlük gösteren, yoğunluk ve yerleşme düzeninin sit bölgeleri ile uyum içinde oluşması ve gelişmesi öngörülen, siti bütünleyen alanlardan;

a) Daha önceden sit sınırları içindeyken sit sınırları dışına çıkarılmış - bozulmuş sitlerin,

b) Sit sınırları dışında tutulmuş korunacak sokak, meydan yapı grupları ve benzerlerinin,

c) Sit bölgeleri arasında kalmış sitleri doğrudan etkileyen kurul denetiminin yapılamadığı alanların,

Planlama sırasında "Etkileme Geçiş Alanı" olarak planlama sınırları içerisinde alınmasına,

2. Bu alanların, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü veya ilgili koruma kurullarının önerisi ile ilgili koruma kurullarınca belirlenmesi, planlama sırasında değiştirilmesi gerekli görülürse yine ilgili koruma kurulu görüş ve kararının alınmasına,

3. Bu alanlarda ilgili koruma kurulu kararı ile plan değişiklikleri yapılabileceğine, karar verildi.

İlgili idare kimdir?

Koruma Amaçlı İmar Planları ve Çevre Düzenleme Projelerinin Hazırlanması, Gösterimi, Uygulaması, Denetimi ve Müelliflerine İlişkin Usul ve Esaslara Ait Yönetmelik

Madde 4: İdare:

Büyükşehir belediyesi bulunan yerlerde büyükşehir belediyesini,

belediye sınırları içinde belediyeleri,

dışında il özel idarelerini,

ayrıca özel kanunlarla belirlenmiş olan alanlarda imar planı yapma, yaptırma ve onama yetkisi bulunan ilgili kamu kurum ve kuruluşlarını,

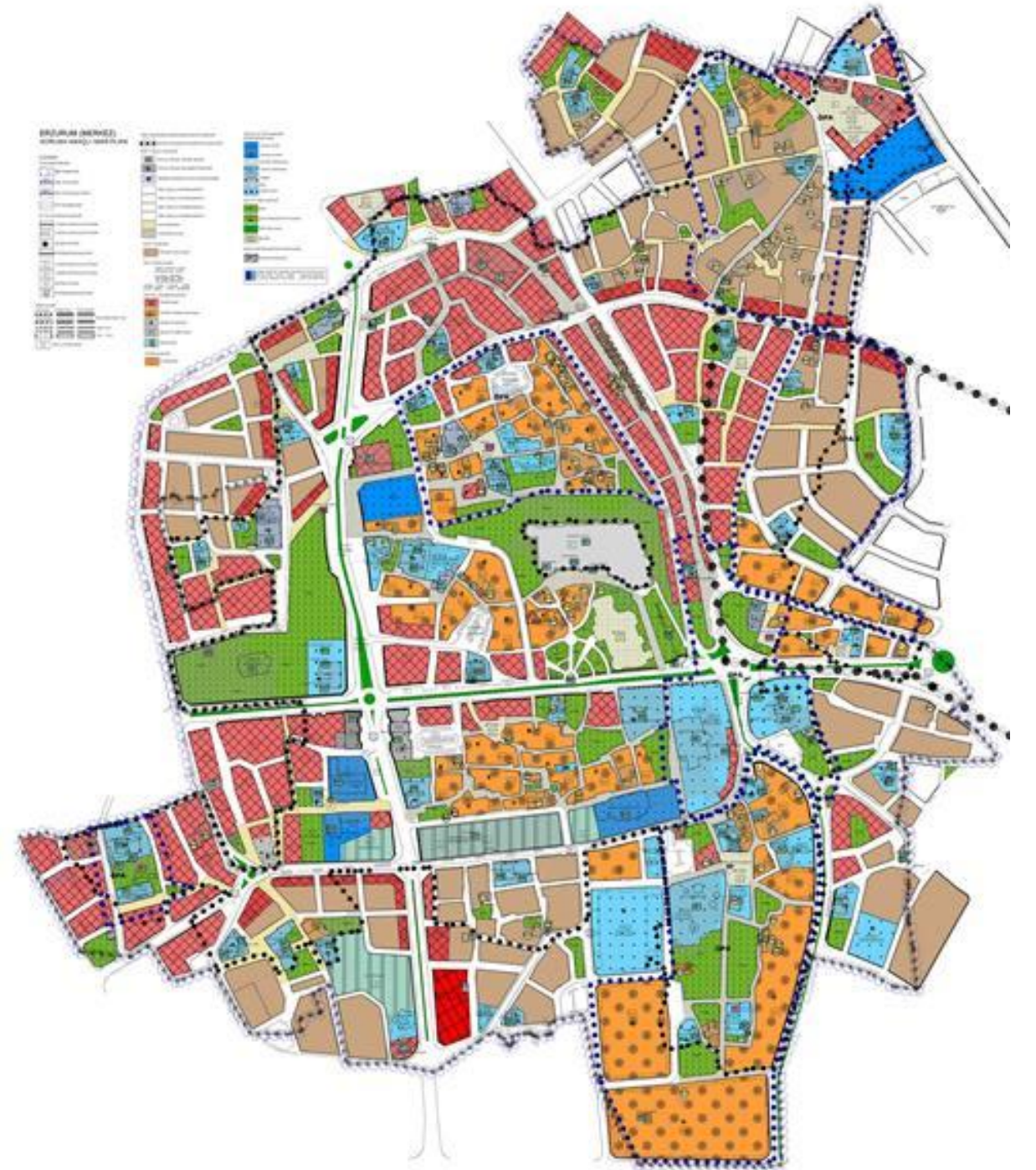
- **Madde 5: Ayrıca, Kanununun 10 uncu ve 12 nci maddeleri ile 16/4/2003 tarihli ve 4848 sayılı Kültür ve Turizm Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun 9 uncu maddesi gereğince ilgili idarelerden yetki alarak Bakanlıkça da koruma amaçlı imar planları yaptırılabilir.**
- **Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü tarafından yerel idareleri desteklemek amacıyla; yatırım programları kapsamında, ilgili idarelerinden plan yapma ve yaptırma yetkisi alınarak da koruma amaçlı imar planları yaptırılmaktadır.**

Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğünce Yapılmış Olan Koruma Amaçlı İmar Planları (1990 – 2018) (26 ADET)

- Muş-Malazgirt Kaleiçi ve Çevresi Koruma Amaçlı İmar Planı
- Şanlıurfa-Merkez Koruma Amaçlı İmar Planı
- Sakarya-Taraklı Koruma Amaçlı İmar Planı
- Bursa-Mudanya Koruma Amaçlı İmar Planı
- Afyon- Merkez Koruma Amaçlı İmar Planı
- Sivas-Divriği Koruma Amaçlı İmar Planı
- Mardin-Merkez Koruma Amaçlı İmar Planı
- Erzurum-Üç Kümbetler ve Kale Çevresi Koruma Amaçlı İmar Planı
- Nevşehir-Göreme Koruma Amaçlı İmar Planı
- Manisa-Kula Koruma Amaçlı İmar Planı
- Nevşehir-Derinkuyu-Suvermez Koruma Amaçlı İmar Planı
- Antalya-Aksu-Perge Koruma Amaçlı İmar Planı
- İzmir-Ödemiş-Birgi Koruma Amaçlı İmar Planı
- Nevşehir-Avanos-Çömlekçiler Mevkii Koruma Amaçlı İmar Planı
- Ankara Eski Kent Dokusunun Planlanması, Korunması ve Sağlıklaştırılması Projesi (Hamamönü Koruma Amaçlı İmar Planı)
- Antalya, Kaş, Patara Koruma Amaçlı İmar Planı
- Kayseri-Talas Koruma Amaçlı İmar Planı
- İzmir-Foça Koruma Amaçlı İmar Planı
- Elazığ, Harput Koruma Amaçlı İmar Planı
- Çorum Alacahöyük Koruma Amaçlı İmar Planı
- Antalya, Demre Koruma Amaçlı İmar Planı Yapımı İşi (Aziz Nikolaos Kilisesi 1. Derece Arkeolojik Alanı ve Yakın Çevresini Koruma Amaçlı İmar Planı)
- Kars, Ani Şehri Koruma Amaçlı İmar Planı ve Çevre Düzenleme Projesi Yapımı İşi
- Tokat, Zile Koruma Amaçlı İmar Planı Yapımı İşi
- Malatya Battalgazi Koruma Amaçlı İmar Planı Yapım İşi
- Antalya, Serik (Belkıs) Koruma Amaçlı İmar Planı Yapımı İşi
- Çanakkale, Gökçeada Koruma Amaçlı İmar Planı Yapımı İşi

Erzurum KAİP

- Büyükşehir Belediyesi İmar ve Şehircilik Daire Başkanlığı tarafından Yakutiye ilçesinde yer alan Kentsel Sit, III. Derece Arkeolojik Sit ve Etkileme Geçiş Alanı'nı kapsayan Koruma Amaçlı İmar Planı çalışması yapıldı. (EBB arşivi)

- Koruma amaçlı imar planlarında yapılaşma kararları, başarılı bir koruma pratiği gerçekleştirilmesinde öncelikli konulardandır.
- Bütüncül ve kapsayıcı bir koruma politikası ve bu politikaya bağlı olarak alınmış planlama kararlarının önceliği yanında, korunmaya konu mekânın özgün/otantik niteliklerin yaşatılmasında yapılaşmaya yönelik kararlar doğrudan etkilidir. Korunacak kentsel alanlarda yapılaşmaya yönelik kararlarda başlıca üç yapı kategorisi ortaya çıkmaktadır:
 - Kültür varlığı olarak tescilli yapılar,
 - Dokuda içinde yer alan ancak tescile konu olmayan mevcut yapılar ve
 - Doku içinde yeni yapılacak yapılar.

Tescilli Yapılara İlişkin Kararlar

- Kültürel miras envanterinin ele alınması ve geleneksel dokunun miras gücünün belirlenmesi için kentsel sit alanı ve koruma alanlarında kültür varlığı taraması yapılmalıdır.

Kentsel Doku İçerisinde Tescile Konu Olmayan Mevcut Yapılar

- Geleneksel doku içerisinde yer alan ancak korunacak nitelik göstermeyen yapılara yönelik kararlar, koruma planlarında kritik önem taşıtmaktadır.
- Koruma mevzuatımızın ağırlıklı olarak tescilli yapılar üzerinden oluşturulması nedeniyle, tescilsiz yapılar için gerekli araçların yeterince belirlenmemiş olması ve sit alanı ilanı sürecinin ve ilan sonrasında koruma planlarının hazırlanmalarının uzun süre alması nedeniyle bu yapılar geleneksel doku içerisinde uzun süre varlıklarını sürdürmekte, mevcut durumda yaşanan uyum/bütünleşme sorunlarının sürmesine yol açmaktadır.
- Zaman içerisinde yenileme nedeniyle yoğunluk artışına yönelik eğilimler, korunacak dokularda eski ve yeni yapılar arasında uyumsuz ve orantısız yapılaşmaların ortaya çıkmasına yol açmaktadır.

Yeni Yapılařmalar

- Kentsel koruma alanlarında, üzerinde hiç yapı bulunmayan ve yeni yapı yapılması söz konusu olabilen parseller ile üzerinde tescilli olmayan yapı bulunan ve yenilenmesi söz konusu olabilecek parsellerdeki yapılanma kararlarının ve koşullarının kentsel koruma ilkelerine uygun olarak geliştirilmesi, koruma amaçlı imar planının öncelikli olarak ele aldığı konu olmalıdır.